

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Föredragande
Mattias Wickberg
Utredare

010-4700366
mattias.wickberg@uhr.se

YTTRANDE

Diarienummer
1.2.3-285-2014

Datum
2014-04-15

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Promemorian Vissa frågor om högskoleprovet

U2014/1700/UH

Sammanfattning

Universitets- och högskolerådet (UHR) ställer sig positivt till promemorian vad avser förslagen om höjd avgift (avsnitt 6) och tidpunkten för ikraftträdande (avsnitt 7).

UHR ställer sig i huvudsak positivt till promemorian vad avser förslag till tydligare ansvarsfördelning i fråga om högskoleprovet (avsnitt 5). UHR ser gärna ytterligare förtydliganden vad avser ansvarsfördelningen och föreslår därför ett tillägg till förordningstexten.

UHR föreslår att definitionen av myndighetens roll i samband med högskoleprovet i 7 kap. 20 § högskoleförordningen (1993:100) ges följande lydelse: *Universitets- och högskolerådet ska ansvara för att provet tas fram, besluta om att provet ska genomföras och besluta om resultat på provet.*

Beträffande förslag till nya bestämmelser i fråga om urval på grundval av resultat från högskoleprovet (avsnitt 4) anser UHR att det krävs fördjupade studier inom området och att det oavsett gränsvärde är rimligt att en gräns relateras till en prognos om förväntad studieframgång i högre utbildning.

UHR lämnar följande synpunkter

Avsnitt 4. Förslag till nya bestämmelser i fråga om urval på grundval av resultat från högskoleprovet

Den förslagna hanteringen av sökanden med ett giltigt högskoleprovsresultat före den 30 juni 2015 skiljer sig inte från den bedömning UHR gör.

Myndigheten har i sin promemoria (UHR diarienummer 1.1.1 - 2743-2013) till regeringen (utbildningsdepartementet) tidigare redogjort för sin ståndpunkt i frågan om införandet av en lägsta gräns för giltigt resultat på högskoleprovet i urvalet. Myndigheten har inga synpunkter på valet av värdet 0,50 i sig utan konstaterar att regeringen gjort en annan bedömning än UHR. Myndigheten vill emellertid lyfta fram följande.

Högskoleprovet är ett prov som ska pröva förmågor och kunskaper av betydelse för högre studier där syftet med provet är att rangordna provdeltagarna utifrån förväntad studieframgång. För att kunna delta i urvalet med sitt högskoleprovsresultat så måste den sökande genom sin behörighet ha styrkt de krav högskolan bedömt som nödvändiga för att kunna tillgodogöra sig utbildningen till vilken de sökt. Urvalet är därför i realiteten en fråga om en rangordning "bland jämlingar".

UHR anser att införandet av en lägsta gräns för ett giltigt högskoleprovsresultat skapar onödigt ytterligare komplexitet till ett redan komplicerat regelverk genom att göra gränsen mellan behörighet och urval otidigare. Den föreslagna gränsen blir i realiteten ett behörighetskrav för att delta i urvalsgruppen där konsekvensen blir att en sökande kan sakna behörighet att delta i högskoleprovsgruppen men ändå antas till utbildningen i t.ex. betygsgruppen. Att resultat av prov tagna före 30 juni 2015 inte föreslås omfattas av gränsen leder, allt annat lika, till det paradoxala att de värden som krävs för att antas i urvalsgruppen sannolikt kommer att minska än mer under perioden fram till antagningen vårterminen 2021. Detta kan för de sökande upplevas som både ologiskt och förvirrande.

Vidare anser UHR att om en lägsta gräns ska införas så är det lämpligt att det finns fördjupade studier som stöder valet av gränsvärdet. I dagsläget saknas empiriskt stöd för ett gränsvärde men UHR har i sin promemoria påvisat möjliga alternativ för att ge det en betydelse. Denna betydelse kan förslagsvis hänföras till en prognos om förväntad studieframgång i högre utbildning.

Myndigheten har tolkat det som att förslaget om en lägsta gräns i urval på grundval av resultat från högskoleprovet inte omfattar användandet av provet som skiljekriterium i urvalet enligt 7 kap. 12 § andra stycket högskoleförordningen. I det fall den föreslagna lägsta gränsen även ska omfatta användandet av provet som skiljekriterium så har myndigheten tolkat det som att detta avgörs av lärosätena. UHR gör bedömningen att om det är aktuellt med en lägsta gräns för ett giltigt högskoleprovsresultat i urvalet är det rimligt att denna gräns även omfattar användningen av provet som skiljekriterium. Vid ett införande av en lägsta gräns avser därför UHR att inleda en dialog med lärosätena för att försöka arbeta fram en lämplig hantering.

Avsnitt 5. Förslag till tydligare ansvarsfördelning i fråga om högskoleprovet

UHR ställer sig i huvudsak positivt till de föreslagna förändringarna i promemorian och gör bedömningen att den föreslagna lydelsen i högskoleförordningen i stort motsvarar de behov av ytterligare reglering som Högskoleverket påtalat i skrivelser (Reg.nr 81-5689-12/30-1863-02) till Regeringskansliet.

UHR har tolkat det som att de föreslagna ändringarna gör det möjligt för myndigheten att föreskriva om anpassningar av högskoleprovet för dyslektiker, synskadade och vid behov även för ytterligare grupper med behov av stöd. Enligt UHR:s tolkning ger de föreslagna ändringarna myndigheten mandat att även utveckla provet, t.ex. i fråga om digitalisering.

Högskoleprovet är ett nationellt prov som två gånger om året genomförs samtidigt över hela landet. Händelsen våren 2012 då fyra frågor inom delprovet ORD läckte ut på internetforumet Flashback under lunchen på provdagen är ett exempel på att en händelse, oavsett var i landet den inträffar, kan få konsekvenser för samtliga provtagare. I det fall något skulle inträffa innan, eller i samband med provet, som omöjliggör att provet kan genomföras på utsatt tid, är det med den föreslagna

formuleringen oklart vem som har mandat att besluta att provet inte ska genomföras det aktuella datumet. UHR kan med den i promemorian föreslagna ändringen besluta om att inte rätta provet vilket i realiteten är detsamma som att ställa in provet. Det skulle med den i promemorian föreslagna ändringen dock fortfarande vara möjligt för högskolorna att genomföra provet den aktuella dagen.

Att provet ges två gånger om året är en överenskommelse mellan högskolorna och mellan högskolorna och UHR. Det finns inga skäl att i nuläget tro att så ska ske, men det kan inte heller uteslutas, att en situation kan uppkomma där meningarna går så pass isär att det omöjliggör en överenskommelse om tidpunkt för genomförandet.

Myndigheten anser att en komplettering till lydelsen i 7 kap. 20 § högskoleförordningen skulle göra anvarsfördelningen tydligare. I det förslag som anges i promemorian framgår att det är UHR som ska ansvara för att ta fram provet och att besluta om resultat. UHR föreslår ett tillägg genom vilket det även framgår att det i myndighetens uppdrag ingår att besluta om att provet ska genomföras.

UHR anser att ett tillägg om att det är UHR som beslutar om att provet ska genomföras tydligare reglerar de ovan angivna eventualiteterna samt täcker de behov som kan uppstå i det fall behov av ett extraproov och byte av tidpunkt för provet finns.

UHR föreslår att definitionen av myndighetens roll i samband med högskoleprovet i 7 kap. 20 § högskoleförordningen ges följande lydelse: *Universitets- och högskolerådet ska ansvara för att provet tas fram, besluta om att provet ska genomföras och besluta om resultat på provet.*

UHR ställer sig positivt till att myndigheten får genomföra provet. Förslaget ger lagstöd till en tidigare oreglerad hantering vilket är bra. UHR noterar samtidigt att denna myndighetsutövande roll kommer att ställa ökade krav på myndigheten vad avser kontroll av provgenomförandet. Även förväntningarna på myndigheten bland skolor i Europa som i nuläget inte getts möjlighet att genomföra provet kommer sannolikt att öka med det lagda förslaget.

Avsnitt 6. Förslag till höjd avgift

UHR ser positivt på att avgiften höjs och delar bedömningen att den föreslagna avgiften även fortsättningsvis hamnar på en för de sökande rimlig nivå.

Den procentuella fördelningen mellan UHR och anordnande lärosäten kan enligt förslaget komma justeras beroende på hur kostnaderna för verksamheten utvecklas. Det framgår i förslaget inte hur ofta en sådan justering kan komma att ske eller hur stor omfattningen av justeringen kan bli. UHR ser vissa problem med en sådan hantering då det kan försvåra den långsiktiga planeringen och utvecklingen av högskoleprovet. I promemorian noteras korrekt att den enskilt största kostnaden för UHR är provkonstruktionen och att den kostnaden inte påverkas av antalet skrivande. Det som inte finns med i promemorian är de för UHR förväntade ökade kostnaderna för anordnandet av högskoleprovet utomlands och kostnader för planerad utveckling av provet. Detta måste beaktas vid fördelningen av avgiften.

Avsnitt 7. Ikraftträdande

UHR gör bedömningen att den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande ger myndigheten den tid som krävs för att genomföra nödvändiga informationsinsatser och förändringar i antagningssystemet.

Behovet av information kring den förväntade övergångsproblematiken som uppstår då samma resultat är giltigt eller ogiltigt beroende på när provet har genomförts ska inte underskattas.

Nya undersökningar som bör beaktas

I rapporterna "Det nya högskoleprovet – Några valideringsstudier"¹ och "Likvärdig kunskapsbedömning i och av den svenska skolan – problem och möjligheter"² framkommer att en flexibel användning av högskoleprovets ingående delprov sannolikt skulle bringa ett mervärde till urvalsprocessen. Så som det är formulerat i Högskoleförordningen så är det idag endast möjligt att använda totalpoängen i antagningen. Det nya förslaget ändrar inte detta. Med tanke på de rekommendationer som lämnas i de båda ovan nämnda rapporterna kan det finnas skäl att möjliggöra en mer flexibel användning av de ingående delprovets poäng. UHR deltar gärna i en fördjupad diskussion i denna fråga.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ulf Melin efter föredragning av utredaren Mattias Wickberg i närvaro av myndighetsjuristen Drazenko Jozic och avdelningschefen Maria Linna Angestav.

Ulf Melin

Mattias Wickberg

¹ Lyrén, P.-E. & Ögren, G. (2013), (rapport 2013-10-01) Umeå: Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap Beteende vetenskapliga mätningar

² Gustafsson, J.-E., Cliffordson & C, Erickson, G. (2014), SNS Förlag